

УДК 352.07:330.3-045.46

DOI <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.6.2>

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО МЕХАНІЗМУ КООРДИНАЦІЇ ТА МОНІТОРИНГУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Горбата Л. П. – доктор філософії (PhD),
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Національного авіаційного університету
ORCID: 0009-0007-6576-8925

У статті визначено та проаналізовано шляхи удосконалення механізмів координації та моніторингу процесів сталого розвитку на рівні територіальних громад. В умовах децентралізації управління та інтеграції України до глобального економічного й екологічного простору питання досягнення Цілей сталого розвитку набуває особливої актуальності. Територіальні громади, як базові адміністративно-територіальні одиниці, відіграють ключову роль у реалізації стратегій сталого розвитку, проте їхня спроможність забезпечувати ефективне впровадження цієї концепції залишається обмеженою через недоліки у координації, недостатню інтеграцію стратегічних планів із державними політиками та нерозвинену систему моніторингу. Обґрунтовано необхідність формування комплексного механізму, який передбачає інтеграцію горизонтальної та вертикальної координації державної регіональної політики, секторальних стратегій і місцевих програм розвитку. Запропоновано підходи до забезпечення ефективного стратегічного планування, зокрема розроблення єдиних критеріїв для оцінки соціальних, економічних та екологічних впливів управлінських рішень на місцевому рівні. Доведено важливість дезагрегації даних моніторингу за територіальними громадами, що дозволить більш чітко відслідковувати прогрес у реалізації завдань сталого розвитку. Особливу увагу приділено питанням використання інноваційних технологій для моніторингу та оцінки сталого розвитку. Впровадження геоінформаційних систем і цифрових платформ дозволяє територіальним громадам підвищувати точність планування, розширювати доступ до актуальної інформації та залучати ширше коло зацікавлених сторін. Розглянуто можливості співпраці між громадами, а також з іншими регіональними і національними суб'єктами задля створення синергії у досягненні ЦСР. Також висвітлено роль органів місцевого самоврядування у формуванні стратегій сталого розвитку, які враховують пріоритети громади та забезпечують участь її мешканців у процесах планування й ухвалення рішень. Запропоновано ключові напрями удосконалення системи моніторингу, серед яких: законодавче врегулювання збору даних, впровадження методик оцінки впливу управлінських рішень, створення навчальних програм для публічних службовців. Охарактеризовано підходи, які сприятимуть підвищенню ефективності публічного управління на рівні територіальних громад, зменшенню розриву між стратегічним плануванням та його практичною реалізацією, а також досягненню балансу між економічним розвитком, соціальною справедливістю та збереженням природного середовища.

Ключові слова: сталий розвиток, територіальні громади, Цілі сталого розвитку, моніторинг, механізми, стійкість.

Horbata L. P. Ways to improve the comprehensive mechanism of coordination and monitoring of sustainable development at the level of territorial communities

The article identifies and analyzes ways to improve the mechanisms of coordination and monitoring of sustainable development processes at the level of territorial communities. In the context of decentralization of management and integration of Ukraine into the global economic and environmental space, the issue of achieving the Sustainable Development Goals becomes particularly relevant. Territorial communities, as basic administrative-territorial units, play a key role in the implementation of sustainable development strategies, but their ability to ensure the effective implementation of this concept remains limited due to shortcomings in coordination, insufficient integration of strategic plans with state policies, and an underdeveloped monitoring system. The need to form a comprehensive mechanism that provides for the integration of horizontal and vertical coordination of state regional policy, sectoral strategies, and local development programs is substantiated. Approaches to ensuring effective strategic planning are

proposed, in particular, the development of unified criteria for assessing the social, economic, and environmental impacts of management decisions at the local level. The importance of disaggregating monitoring data by territorial communities is proven, which will allow for more clear tracking of progress in the implementation of sustainable development objectives. Particular attention is paid to the use of innovative technologies for monitoring and assessing sustainable development. The introduction of geographic information systems and digital platforms allows territorial communities to increase the accuracy of planning, expand access to relevant information and involve a wider range of stakeholders. The possibilities of cooperation between communities, as well as with other regional and national entities, are considered in order to create synergy in achieving the SDGs. The role of local governments in the formation of sustainable development strategies that take into account the priorities of the community and ensure the participation of its residents in the planning and decision-making processes is also highlighted. Key areas for improving the monitoring system are proposed, including: legislative regulation of data collection, introduction of methods for assessing the impact of management decisions, creation of training programs for public servants. Approaches are described that will contribute to increasing the efficiency of public administration at the level of territorial communities, reducing the gap between strategic planning and its practical implementation, as well as achieving a balance between economic development, social justice and environmental preservation.

Key words: *sustainable development, territorial communities, Sustainable Development Goals, monitoring, mechanisms, sustainability.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальних викликів, пов'язаних із екологічними, соціальними та економічними проблемами, забезпечення сталого розвитку є ключовим завданням для кожної територіальної громади. Реалізація Цілей сталого розвитку (ЦСР) вимагає ефективного координаційного та моніторингового механізму, який би дозволяв органам місцевого самоврядування оперативно оцінювати досягнення цілей, своєчасно виявляти проблеми та впроваджувати оптимальні рішення. Водночас відсутність інтегрованого підходу до моніторингу, недостатнє використання сучасних інформаційних технологій та слабка координація між рівнями управління залишаються перешкодами для реалізації потенціалу сталого розвитку в територіальних громадах. Це визначає необхідність дослідження шляхів удосконалення комплексного механізму координації та моніторингу сталого розвитку на місцевому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сталій розвиток є предметом численних досліджень та праць науковців, експертів, практиків. Зокрема, міжнародний і вітчизняний досвід у розробці індикаторів сталого розвитку держави широко висвітлено у працях З. Бурик та О. Мартюшевої. З. Бурик акцентувала увагу на недоліках системи моніторингу та реалізації міжнародних зобов'язань для досягнення ЦСР, запропонувавши концепцію інтегрального індексу сталого розвитку. О. Мартюшева зазначила, що в Україні відсутній загальнодержавний предмет аналізу, що звужує оцінювання сталого розвитку до регіонального рівня, де деякі стратегії передбачають відповідні індикатори.

Також дослідженням критеріїв та індикаторів економічної безпеки регіонів займався К. Артюшок, а методи оцінки сталого розвитку вивчав В. Ільченко. Аналізом сталого розвитку займався також М. Згуровський, а оцінку здатності моніторингової системи та виконання Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» здійснив М. Савва. Науковці В. Шведун і Т. Луценко наголошують на необхідності створення державної інформаційно-аналітичної системи (ІАС) для України. У свою чергу, А. Семенченко, І. Клименко, О. Карпенко та Є. Нужний досліджують інформаційно-технологічне забезпечення діяльності ситуативних центрів.

Аналіз ступеня розробленості проблеми свідчить, що українські науковці приділяють значну увагу питанням моніторингу та оцінки досягнення ЦСР

у публічному управлінні. С. Ковалівська досліджує український та міжнародний досвід забезпечення моніторингу й оцінки ЦСР, а також впровадження сучасних інформаційних технологій у цьому процесі. Проте, питання комплексного механізму координації та моніторингу сталого розвитку на рівні територіальних громад залишається малодослідженим.

Метою статті є розробка науково обґрунтованих шляхів удосконалення комплексного механізму координації та моніторингу сталого розвитку на рівні територіальних громад, які забезпечать ефективне виконання Цілей сталого розвитку, зокрема шляхом інтеграції інформаційно-аналітичних систем, впровадження сучасних технологій збору та аналізу даних, а також покращення міжвідомчої взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Одним із ключових елементів забезпечення сталого розвитку має стати система багаторівневого моніторингу та аналізу досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР). Ця система повинна охоплювати збір і аналіз даних не лише на національному, а й на регіональному та місцевому рівнях, що узгоджується з положеннями Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року».

Також з огляду на розширення повноважень територіальних громад у процесі децентралізації, виникла гостра потреба в об'єктивній інформації для ухвалення рішень. Це вимагає створення муніципальної статистики, яка забезпечить збір і систематизацію даних на рівні громад та їх узгодження з показниками регіональної та національної статистики відповідно до міжнародних стандартів.

Ефективна імплементація ЦСР в Україні потребує системного підходу до публічного управління, що дозволить вирішувати масштабні проблеми в різних сферах, пов'язаних із ЦСР, та забезпечить координацію горизонтальних і вертикальних зв'язків між елементами системи сталого розвитку.

Наприклад, дослідники А. Олешко та А. Павленко виділяють основні пріоритети національної урбаністичної політики європейських країн, серед яких: забезпечення збалансованого розвитку національних і регіональних територій, сприяння сталому міському розвитку, реалізація стратегій міського оновлення та позиціонування міст як центрів економічної продуктивності й конкурентоспроможності [1].

А. Олешко також наголошує на ключових напрямках державного управління урбанізаційними процесами в Україні [2]. Зокрема, йдеться про необхідність розробки довгострокових стратегій урбаністичного розвитку, впровадження стимулюючих правових механізмів, планування територій та інфраструктури міст, наукове прогнозування урбаністичних і соціально-економічних процесів, розвиток високотехнологічних галузей економіки, реалізацію концепції «Smart City», фінансування соціальної й екологічної інфраструктури, регулювання міграційних потоків і забезпечення рівного доступу населення до основних послуг.

П. Дзюбановський зазначає, що європейська політика спрямована на підвищення конкурентоспроможності міст у глобальній економіці через розробку стратегій економічного розвитку, просторове планування (наприклад, поліцентризм) і підтримку міст як рушіїв економічного зростання [3]. Основним акцентом є поширення економічного розвитку від мегаполісів до малих міст і сільських територій, а також стимулювання співпраці великих міст із меншими для територіального поширення позитивного впливу.

Серед основних принципів сталого розвитку міст, які важливі для України, є боротьба з бідністю, забезпечення рівних можливостей, покращення якості

життя, сприяння безпеці, громадській участі, доступу до інфраструктури й послуг, створення інклюзивної економіки, що базується на агломераційних перевагах, і забезпечення продуктивної зайнятості та гідної праці для всіх.

До пріоритетів розвитку територій входить забезпечення екологічної сталості через використання чистої енергії, ефективне управління земельними та природними ресурсами, охорона екосистем і біорізноманіття, а також популяризація здорового способу життя в гармонії з природою. Паралельно акцентується увага на впровадженні стійких моделей виробництва та споживання, зміцненні інфраструктури, зниженні ризиків катастроф і адаптації до змін клімату.

Серед ключових напрямів впровадження концепції сталого розвитку – покращення соціально-економічної бази, підвищення рівня життя, зростання обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції, створення нових робочих місць, ефективне використання природних ресурсів із умовами для їх відновлення, забезпечення доступного житла для вразливих груп населення та покращення екологічного стану населених пунктів.

Війна в Україні істотно змінила умови сталого розвитку територій, спричинивши значні руйнування. Вітчизняні науковці та практики працюють над формуванням стратегій післявоєнного відновлення, які охоплюють завершення бойових дій, відновлення економіки, забезпечення соціальної справедливості та відбудову інфраструктури.

Зокрема, О. Мельниченко окреслює базові принципи післявоєнного відновлення, включно із завершенням війни, запобіганням новим конфліктам, відбудовою економіки та зміцненням соціальних гарантій [4]. Богдан Т. додає до цього відновлення фізичної та соціальної інфраструктури, підтримку малого й середнього бізнесу, реабілітацію постраждалих, модернізацію житлового фонду та посилення обороноздатності країни через розвиток виробничих потужностей [5].

З огляду на вищевикладене варто врахувати, що Порядок денний-2030 визначає, що глобальні показники мають бути доповнені національними та регіональними індикаторами, які розробляють держави-члени самостійно [6, п. 75]. У документі також підкреслюється необхідність проведення регулярних оглядів прогресу на національному та субнаціональному рівнях, де саме країни виступатимуть ініціаторами й керівниками цих процесів [6, п. 79].

Сьогодні міжнародні організації, наукові установи й урядові структури активно займаються створенням індикаторів сталого розвитку. Організації системи ООН є провідними в цьому напрямку, підтримуючи як локалізацію ЦСР у державах-членах, так і надаючи інформаційну підтримку. На глобальному рівні функціонують системи моніторингу, які дозволяють оцінювати прогрес досягнення ЦСР окремими країнами. Зокрема, створено моніторингові платформи, інтегральні індекси (як загальні, так і за окремими цілями), а також оприлюднюються звіти щодо прогресу країн у цьому напрямку. Прикладом є неофіційний Індекс ЦСР (SDG Index) та рейтинги, опубліковані Bertelsmann Stiftung і Sustainable Development Solutions Network (SDSN) [7].

Проте інтегральні індекси, попри їхню зручність, не можуть бути єдиним інструментом для оцінки ефективності реалізації політики сталого розвитку, зокрема, на рівні територіальної громади. Через їхню узагальненість складно оцінити прогрес за окремими цілями, що обмежує їх застосування для прийняття конкретних рішень. Крім того, без чітко прописаних у нормативно-правовій базі вимог щодо реагування на результати моніторингу, такі індекси можуть використовуватися здебільшого для іміджевих чи PR-цілей.

Багато країн уже створили національні платформи для звітування по ЦСР, співпрацюючи з громадськими організаціями та іншими партнерами. Прикладом застосування сучасних технологій у цій сфері є база даних глобальних індикаторів, яка забезпечує прозорість і доступ до даних для звітування. Використання Open API дозволяє спрощувати взаємодію з цією базою [7]. Крім того, ООН розробляє механізми об'єднаної інформаційної системи для моніторингу ЦСР, що включають питання управління та фінансування.

Для України актуальним залишається питання створення національної платформи, яка інтегруватиме локальні дані до глобальної системи. Така платформа має забезпечувати не лише моніторинг, а й ефективний аналіз політики задля досягнення ЦСР до 2030 року.

Ще у 2017 році опубліковано «Національну доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна», де визначено 17 ЦСР, 86 завдань і 172 індикатори з урахуванням базового рівня (2015 рік) та проміжних цільових значень (2020, 2025, 2030 роки) [8]. Однак, як показали дослідження, локалізація ЦСР на рівні регіонів і територіальних громад залишається обмеженою. Лише в окремих областях, таких як Волинська та Дніпропетровська, були реалізовані пілотні проекти зі створення регіональних завдань і індикаторів.

Для досягнення амбітних цілей необхідна консолідація ресурсів і зусиль, а також ефективна система формування, реалізації та оцінки політики сталого розвитку на всіх рівнях.

Указ Президента України від 30 вересня 2019 року №722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» спрямований на стимулювання трансформації механізмів публічного управління задля досягнення ЦСР. Цей нормативний документ визначає необхідність забезпечення відповідності національних процесів принципам ЦСР до 2030 року, акцентуючи на їхньому використанні як основи для розробки прогностичних і програмних документів, нормативно-правових актів. Основна мета – досягнення гармонії між економічним, соціальним і екологічним складниками сталого розвитку України [9]. Указ також передбачає створення ефективної системи моніторингу реалізації ЦСР.

Національний інститут стратегічних досліджень, консультативно-дорадчий орган при Президентові України, запропонував рекомендації для вдосконалення координації й багаторівневого моніторингу реалізації ЦСР, зокрема через внесення змін до вищезгаданого Указу [10]. Водночас індикатори, зазначені в Національній доповіді, базуються переважно на статистичній звітності, що не є єдиним джерелом даних для моніторингу досягнення ЦСР. В умовах сучасних глобальних викликів доцільно доповнювати їх сучасними інформаційними технологіями.

Сучасні інформаційні технології (СІТ) охоплюють методи й технічні засоби збору, обробки, передачі та аналізу даних за допомогою комп'ютерних систем і комунікацій. Ефективне управління соціально-економічними системами потребує застосування принципів синергетики, таких як управління відхиленнями (зворотний зв'язок) і компенсація збурень [11].

Різноманітність технологій пояснюється широким спектром завдань ЦСР. Важливим є створення комплексної системи управління даними, яка охоплює моніторинг, аналіз і прийняття рішень для забезпечення синергії. Така система має бути інтегрована як на національному, так і на місцевому рівнях.

Крім того, актуальним є впровадження інформаційно-аналітичних систем підтримки прийняття рішень із застосуванням статистично-ймовірнісних методів і моделей групового аналізу, з урахуванням державної та регіональної політики [12, 13].

Враховуючи вищевикладене система моніторингу повинна бути адаптивною, відкритою до нової інформації, здатною змінюватися; відповідати актуальним потребам і трансформуватися за необхідності.

Основні завдання можуть містити наступні компоненти:

- інформаційний (забезпечення якісного збору й обробки даних);
- аналітичний (глибоке опрацювання отриманої інформації);
- консалтинговий (формування рекомендацій для впливу на ситуацію).

Така система повинна функціонувати за принципом регіонального представництва з територіальними підрозділами, підпорядкованими центральній структурі.

Для забезпечення досягнення ЦСР варто створити багаторівневу систему моніторингу й оцінки, яка включатиме: державні інформаційно-аналітичні системи (ІАС), наприклад, системи державної статистики, фінансових розрахунків тощо; територіальні ІАС для вертикального моніторингу; галузеві ІАС для горизонтального моніторингу.

Європейський досвід може стати основою для впровадження системи моніторингу з такими етапами: попередньої оцінки (*ex ante*), поточного моніторингу (МТЕ) та підсумкової оцінки (*ex post*).

Ці підходи можуть бути застосовані для визначення контрольних точок у 2025 і 2030 роках. Щорічний моніторинг виконання завдань ЦСР доповнюватиме п'ятирічні огляди.

Система моніторингу має складатися з:

- єдиного інформаційного простору з підсистемами статистичної звітності й сучасних індикаторів сталого розвитку;
- відкритої системи моніторингу для збору, зберігання й аналізу даних із візуалізацією у вигляді багатошарових карт;
- координації оцінювання державної політики на всіх рівнях;
- звітування з підготовкою планів, оглядів і доповідей про досягнення ЦСР.

Результати мають бути доступними через національну платформу ЦСР. Для цього необхідно впровадити інтегровану архітектуру системи моніторингу й оцінки на базі сучасних інформаційних технологій, що забезпечить комплексний підхід, прозорість і ефективність ухвалення рішень у сфері сталого розвитку.

На наш погляд, шляхи вдосконалення комплексного механізму публічного управління сталим розвитком з урахуванням умов воєнного стану та післявоєнного відновлення можна визначити наступним чином:

- формування економічних центрів розвитку: створення агломерацій, кластерів, технополісів, технопарків та бізнес-інкубаторів;
- інноваційний розвиток: впровадження цифрових технологій та інновацій;
- розширення зайнятості: підтримка малого та середнього бізнесу, створення нових робочих місць;
- промислова модернізація: розвиток переробної промисловості, орієнтація на продукцію з високою доданою вартістю [12];
- секторальний розвиток: визначення ключових галузей для розвитку (будівельна, аграрна, металургійна, електротехнічна тощо).

У напрямку відбудови та розвитку інфраструктури:

- критична інфраструктура: відновлення об'єктів енергетики, систем електро-, водо- та газопостачання;
- логістика та транспорт: ремонт і розвиток доріг, мостів, аеропортів, залізничних шляхів;
- соціальна інфраструктура: реконструкція закладів освіти, охорони здоров'я, культури.

Розвиток містобудування та житлового фонду має містити:

- планування територій: оптимізація та удосконалення забудови;
- житловий фонд: оновлення аварійного житла, будівництво нових будинків, забезпечення тимчасовим житлом внутрішньо переміщених осіб;
- відбудова після руйнувань: реконструкція пошкодженого житла.

Інституційна ефективність передбачатиме

- оптимізацію управлінських структур, а саме: уникнення дублювання функцій, чіткий розподіл повноважень;
- створення нових управлінських органів, установ, відповідальних за відновлення та сталий розвиток територій;
- координацію, зокрема, удосконалення механізмів співпраці органів влади.

Разом з тим не варто недооцінювати роль інформаційної підтримки. При плануванні сталого розвитку територіальних громад важливо передбачити[^]

- централізовані ресурси: створення інформаційних платформ для збирання та поширення даних про відновлення та сталий розвиток, забезпечення стійкості [14];
- підвищення свідомості: стимулювання економічної обізнаності серед бізнесу, громадян та публічних службовців;
- промоція територій: формування позитивного іміджу, моніторинг та популяризація результатів відновлення та подальшого сталого розвитку.

Ці напрями є критично важливими для створення комплексного підходу до публічного управління, орієнтованого на довготривале відновлення та розвиток територій.

Висновки. Отже, удосконалення комплексного механізму координації та моніторингу сталого розвитку дозволить територіальним громадам більш ефективно досягати ЦСР, покращуючи якість життя мешканців, забезпечуючи економічне зростання та збереження довкілля. З цією метою запропоновано створити єдиний інформаційний простір для збору, обробки й аналізу даних про сталий розвиток, який включає територіальні, галузеві й державні підсистеми моніторингу. Важливим аспектом є розробка чітких методик збору даних за індикаторами сталого розвитку, що враховують специфіку кожної громади. А от для ефективного управління сталим розвитком доцільно впроваджувати регулярну систему оцінювання результативності, яка включає етапи попередньої (*ex ante*), поточної (*in process*) та підсумкової (*ex post*) оцінки.

Використання сучасних цифрових технологій, таких як геоінформаційні системи (ГІС) та візуалізація даних, сприятиме підвищенню якості аналізу та прийняття управлінських рішень. Разом з тим для підвищення ефективності моніторингу важливо забезпечити навчання кадрів територіальних громад та активізацію участі громадськості у процесах управління сталим розвитком.

Запропоновані заходи сприятимуть формуванню інтегрованої системи координації та моніторингу, яка підвищить рівень обґрунтованості рішень, спрямованих на сталий розвиток, а також сприятиме підвищенню якості життя населення територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Олешко А.А., Павленко А.О. Стратегічні напрями державної урбанізаційної політики України. Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020 : тези доповідей міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 2020. Т. 2. С. 176–177.
2. Олешко А.А. Трансформація державної урбанізаційної політики України. *Стратегія розвитку України*. 2020. № 1. С. 18–23.

3. Дзюбановський П. Стратегічні напрямки розвитку периферійних територій країн ЄС: досвід для України. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених. 2022. 182 с.

4. Мельниченко О.А. Концептуальні засади Стратегії післявоєнної відбудови України. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2022. Т. 3. С. 137–140.

5. Богдан Т. Післявоєнна відбудова: уроки з досвіду Балкан. *Бізнес Цензор*. URL : https://biz.censor.net/columns/3330248/pislyavoyenna_vidbudova_uroky_z_dosvidu_balkan.

6. Резолюція генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». URL : <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>.

7. Sachs J., Schmidt-Traub G., Kroll C., Lafortune G., Fuller G. *SDG Index and Dashboards Report 2018*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN). 2018. URL: <http://sdgindex.org>.

8. «Цілі Сталого Розвитку: Україна». Національна Доповідь. 2017. URL: <https://ukraine.un.org/uk/49413-2017>.

9. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.

10. Резнікова О.О., Ковалівська С.В. Щодо удосконалення координації та моніторингу імплементації цілей сталого розвитку України. Аналітична записка. Серія «Національна безпека». № 5/2019. 5 с. URL : <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-11/analit-resnikova-national-security-5-2019-1.pdf>.

11. Шведун В.О., Луценко Т.О. Інформаційна політика в Україні : конспект лекцій. Харків, 2016. 40 с.

12. Gryshchenko I., Havrilenko N., Krasnostanova N., Kapyrulya M., Banchuk-Petrosova O. The Role of Industrial policy in the Development of the State's defence industry: international legal and economic regulation. *Financial and Credit activity problems of Theory and Practice*. 2024, 5(58), 290–302. URL : <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4483/4206>. [HTTPS://DOI.ORG/10.55643/FCAPTR.5.58.2024.4483](https://doi.org/10.55643/FCAPTR.5.58.2024.4483)

13. Сучасні інформаційні технології управління екологічною безпекою, природокористуванням, заходами в надзвичайних ситуаціях : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (Пуща-Водиця, 3–6 жовтня 2016 року) / за заг. ред. С. О. Довгого. Київ : Юстон, 2016. 268 с.

14. Грищенко І. М., Горбата Л. П. Територіальні громади: механізми забезпечення стійкості : монографія. Київ : НУБіП України, 2024. 344 с. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/items/22dfbd9c-3afc-43d1-866c-b13b8cfb1626>.

REFERENCES:

1. Oleshko, A.A., & Pavlenko, A.O. (2020). *Stratehichni napriamy derzhavnoi urbanizatsiinoi polityky Ukrainy* [Strategic directions of the state urbanization policy of Ukraine]. *Proceedings from MNPK '20: Rozvytok osvity, nauky ta biznesu: rezultaty 2020 – Development of education, science and business: results 2020*. 2 (pp. 176–177) [in Ukrainian].

2. Oleshko, A.A. (2020). *Transformatsiia derzhavnoi urbanizatsiinoi polityky Ukrainy* [Transformation of the State Urbanization Policy of Ukraine]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy – Development Strategy of Ukraine*. 1, 18–23 [in Ukrainian].

3. Dziubanovskyi, P. (2022). *Stratehichni napriamky rozvytku peryferiinykh terytorii krain YeS: dosvid dlia Ukrainy* [Strategic Directions for the Development of Peripheral Territories of EU Countries: Experience for Ukraine]. *Proceedings from MNPK '22 studentiv ta molodykh vchenykh*. (p. 182) [in Ukrainian].

4. Melnychenko, O.A. (2022). Kontseptualni zasady Stratehii pislivoiennoi vidbudovy Ukrainy [Conceptual Principles of the Strategy for the Post-War Reconstruction of Ukraine]. Proceedings from VNPk '22: *Publichne upravlinnia ta administruvannya v umovakh viiny i v postvoiennyi period v Ukraini – Public Management and Administration in Conditions of War and in the Post-War Period in Ukraine*. 3. (pp. 137–140) [in Ukrainian].
  5. Bohdan, T. (2022). Pislivoienna vidbudova: uroky z dosvidu Balkan [Post-war Reconstruction: Lessons from the Experience of the Balkans]. *Biznes Tsenzor – Business Censor*. Retrieved from https://biz.censor.net/columns/3330248/pislyavoyenna_vidbudova_uroky_z_dosvidu_balkan [in Ukrainian].
  6. Rezoliutsiia heneralnoi Asamblei OON «Peretvorennia nashoho svitu: Poriadok denni u sferi staloho rozvytku do 2030 roku» [UN General Assembly Resolution “Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”]. (n.d.). www.undp.org. Retrieved from <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennia-nashoho-svitu-poryadok-dennyy-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku> [in Ukrainian].
  7. Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., & Fuller, G. (2018). SDG Index and Dashboards Report 2018. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN). Retrieved from <http://sdgindex.org> [in English].
  8. Natsionalna Dopovid «Tsili Staloho Rozvytku: Ukraina» [National Report “Sustainable Development Goals: Ukraine”]. (2017). ukraine.un.org. Retrieved from <https://ukraine.un.org/uk/49413-2017> [in Ukrainian].
  9. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.09.2019 № 722 [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030: Decree of the President of Ukraine dated 30.09.2019 No. 722]. www.president.gov.ua. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> [in Ukrainian].
  10. Reznikova, O.O., & Kovalivska, S.V. (2019). Shchodo udoskonalennia koordynatsii ta monitorynhu implementatsii tsilei staloho rozvytku Ukrainy [On improving the coordination and monitoring of the implementation of the Sustainable Development Goals of Ukraine]. *Analychna zapyska. Seriiia «Natsionalna bezpeka» – Analytical note. Series “National Security”*. 5, 5. Retrieved from <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-11/analit-resnikova-national-security-5-2019-1.pdf> [in Ukrainian].
  11. Shvedun, V.O., & Lutsenko, T.O. (2016). *Informatsiina polityka v Ukraini [Information policy in Ukraine]*. Kharkiv, 40 [in Ukrainian].
  12. Gryshchenko, I., Havrilenko, N., Krasnostanova, N., Kapyrulya, M., & Banchuk-Petrosova, O. (2024). The Role of Industrial policy in the Development of the States defence industry: international legal and economic regulation. *Financial and Credit activity problems of Theory and Practice*. 5(58), 290–302. Retrieved from <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4483/4206> [in English].
  13. Dovhoho, S.O. (red). (2016). Suchasni informatsiini tekhnolohii upravlinnia ekolohichnoiu bezpekoiu, pryrodokorystuvanniam, zakhodamy v nadzvychainykh sytuatsiiakh [Modern information technologies for managing environmental safety, nature management, and emergency measures]. Proceedings from MNPK '16. Kyiv, Yuston, 268 [in Ukrainian].
  14. Hryshchenko, I.M., & Horbata, L.P. (2024). *Terytorialni hromady: mekhanizmy zabezpechennia stiikosti [Territorial communities: mechanisms for ensuring resilience]*. Kyiv, NUBiP Ukrainy. Retrieved from <https://dglb.nubip.edu.ua/items/22dfbd9c-3afc-43d1-866c-b13b8c9b1626> [in Ukrainian].
-